

УДК 35.071

Попович В.М.

д-р філос. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В ЕВОЛЮЦІЙНОМУ ВИМІРІ

Сучасний етап суспільного розвитку вимагає якісно нових підходів до розробки моделі і концепції соціального і державного управління. Публічне управління виступає як сучасна концепція взаємодії держави і суспільства, тому його принципи і механізми можуть бути застосовані до державної служби і до формування професійної відповідальності державного службовця як посередника між державою і суспільством.

У західній науковій літературі виділяють три основні концептуальні моделі публічного управління, представлені як еволюція концептуальних ідей державного управління відповідно розвитку демократичного типу соціального управління і формуванню та самоорганізації громадянського суспільства: 1) модель управління М. Вебера та В. Вільсона, побудовану на принципах наукового менеджменту та бюрократичної системи управління

(«Old Public Management»); 2) модель «Нового публічного менеджменту» («New Public Management»); 3) модель належного управління (урядування) («Good Governance»).

На сьогодні існують й інші підходи до розробки моделі публічного управління. Серед таких можна відзначити наступні:

- концепція політичних мереж (90-ті роки XX ст. – перше десятиліття XXI ст.), основою якої є комплексна і структурна взаємодія політичних інститутів держави і громадянського суспільства. Політична мережа представляє собою інституційні зв'язки між державними структурами і недержавними суб'єктами, які утворюють державно-приватно-громадське партнерство у вирішенні суспільних проблем і розробці та реалізації державної політики в різних сферах на основі в взаємовигідних договорів у процесі обміну наявними ресурсами (матеріальними, фінансовими, економічними, політичними, культурними, людськими) [1, с.157];

- концепція рецептивного адміністрування (кінець першого десятиліття XXI ст.), в якому передбачається високий рівень відкритості і прозорості управлінської адміністрації на всіх рівнях публічного управління, що дозволяє високий рівень доступу громадськості до контролю і участі в прийнятті управлінських рішень [2, с.94];

- модель відкритого уряду («Open Government Partnership») передбачає реалізацію «права громадян на доступ до документів та моніторингу дій органів влади з метою можливості ефективного громадського контролю над державним регулюванням, як основи для розвитку діалогу між суспільством і владою» [4, с.48];

- модель ««електронного уряду» і «електронного урядування», яка набула значного поширення із стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій [3, с.28].

Виділені концепції і моделі публічного управління скоріш доповнюють основні моделі, виділяючи в якості основної ознаки взаємодію державної влади і громадянського суспільства у розробці та реалізації управлінських рішень на різних рівнях публічного управління і контроль за діяльністю органів державної влади в процесі виконання таких рішень.

Узагальнюючи результати аналізу сучасних моделей публічного управління, слід зазначити наступне:

- по-перше, в демократичних суспільствах не існує окремої моделі у «чистому» вигляді, елементи різних присутні в системах державного і публічного управління;

- по-друге, концептуальний і практичний еволюційний розвиток моделей публічного управління відбувався (і відбувається) завдяки впровадженню бізнесових методів і технологій керівництва, а, насамперед, розвиток і посилення ролі громадянського суспільства і його інституцій

вплинув на формування моделей, заснованих на відкритості, прозорості, якості і підзвітності органів державної влади і місцевого самоврядування;

– по-третє, пріоритетним і стратегічним напрямком реформування і модернізації системи публічного і державного управління є впровадження принципів належного (якісного) врядування («Good Governance»);

– по-четверте, хоча прийняття Закону України «Про державну службу» суттєво змінив принципи функціонування державної служби, але пріоритет модернізації залишається формування професійної, прозорої, підзвітної громадянському суспільству державної служби;

– по-п'яте, є необхідним розробка і реалізація механізмів публічного управління формуванням професійної відповідальності державного службовця як зовнішньо і внутрішньо детермінованої системи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кравець І.В., Якобчук В.П., Довженко В.А. Сучасні теорії публічного управління: концепції «менеджеризм» та «неоменеджеризм». *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 4. С. 103–108.

2. Николаєва В.І. Сучасні концепції та теорії державного управління соціальною роботою. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2019. №1. Том 30 (69). С. 91–96.

3. Погребняк І.Є. Електронний уряд (e-government) і електронне урядування (e-governance): поняття та принципи функціонування. *Право та інновації*. 2014. № 3 (7). С. 26–35.

4. Сьомич М. Особливості сучасних моделей публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2019. Том 7. № 4. С. 44–52.